

Aan de Staatssecretaris van het Ministerie van
Economische Zaken
Mw. S.A.M. Dijkema
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Briefnummer
Behandeld door
Telefoonnummer
Datum

Betreft: Betreft heroverweging middelen obv neonicotinoïden ivm bij-aantrekkelijkheid van aardappelen.

Geachte mevrouw Dijkema,

Het College is voornemens de besluitvorming van een aantal middelen op basis van neonicotinoïden te heroverwegen in verband met de bij-aantrekkelijkheid van aardappelen en de risico's die dit voor bijen met zich meebrengt. Op basis van recente informatie is het duidelijk geworden dat de aanname uit het verleden dat aardappelbloemen niet bevroren worden door honingbijen, onjuist is.

Het nieuwe Europese guidance document voor bijen van de EFSA¹ (nog niet geharmoniseerd) classificeert aardappel als aantrekkelijk voor honingbijen, hoewel met de aantekening dat de literatuur hier controversiële informatie over geeft maar dat data om aantrekkelijkheid uit te sluiten niet beschikbaar zijn.

Ook recent gepubliceerde studies geven aan dat honingbijen kunnen foerageren op aardappelbloemen. Bijen@wur heeft in opdracht van het ministerie van EZ een rapport² opgesteld met een lijst van alle gewassen waarvan uit de literatuur blijkt dat ze aantrekkelijk zijn voor honingbijen. Hierin staat een waardering aangegeven voor zowel nectar als pollen, van 0 (niet aantrekkelijk) tot 4 (erg goed). In deze lijst krijgt aardappelpollen een 2 (= gemiddeld aantrekkelijk voor honingbijen). Dit is onder andere gebaseerd op een recent Deens onderzoek³. Dit onderzoek, uitgevoerd door de Deense imkervereniging, was specifiek gericht op het onderzoeken van de aantrekkelijkheid van aardappelstuifmeel voor honingbijen en omvatte monitoring van stuifmeel in honingbijkasten in verschillende Deense landbouwregio's gedurende het hele seizoen. De resultaten zijn niet-GLP, maar worden wel valide geacht en acceptabel als aanvullend bewijs dat aardappelstuifmeel aantrekkelijk is voor honingbijen.

¹ European Food Safety Authority, 2013. EFSA Guidance Document on the risk assessment of plant protection products on bees (*Apis mellifera*, *Bombus* spp. and solitary bees). EFSA Journal 2013;11(7):3295, 268 pp., doi:10.2903/j.efsa.2013.3295. Aardappel staat hierin als aantrekkelijk voor honingbijen aangemerkt sinds een wijziging van het guidance document in juli 2014.

² Steen vd & Cornelissen, Dracht in Nederland (cultuurgewassen en wilde planten) (deel II). Rapport 606, PRI, WUR, mei 2015. Te downloaden via <http://www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/plant-research-international/Over-Plant-Research-International/Organisatie/Biointeracties-Plantgezondheid/Bijen/Bijen-en-omgeving/Foeragerende-honingbij.htm>

³ ASGER SØGAARD JØRGENSEN, Danish association of beekeepers (DANMARKS BIAVLERFORENING, 2013). Pollen from potatoes – good or bad? (Kartoffelpollen - godt eller skidt?) Theme Booklet Nr 16. 2014. Experimental report 2013, p. 28-29 (Forsøgsrapport 2013).

Op basis van bovenstaande informatie is het duidelijk dat de aanname uit het verleden dat aardappelbloemen niet bevroren worden door honingbijen, onjuist is. De Nederlandse lijst van bij-aantrekkelijke gewassen zal daarom worden aangepast.

Op basis van de huidige gegevens voelt het College zich dan ook genoodzaakt om bestaande toelatingen volgens een artikel 44 procedure te herbeoordelen. Het gaat hierbij om 4 middelen obv de volgende neonicotinoïden: imidacloprid, thiamethoxam, thiacloprid en acetamiprid. Er zijn twee soorten toepassingen toegelaten, een grondbehandeling tijdens het poten en een gewasbehandeling.

Het College rondt eind **wanneer??** de heroverweging af van de eerdere besluitvorming van de 4 middelen. De verwachting is dat de consequenties voor de grondbehandeling groot zullen zijn en voor de gewasbehandeling geen of relatief kleine consequenties zal hebben. Na het voorgenomen besluit in **wanneer??** zal een zienswijze procedure worden gestart voor deze middelen. De besluitvorming zal kort daarna plaatsvinden. Hierover wordt u te zijner tijd geïnformeerd.

Opmerking [5.1.2.e]: Dit is afhankelijk van de keuze die het College gaat maken. **5.1.2.e** is (in opdracht van **5.1.2.e**) momenteel bezig met een notitie die naar het College gaat. Dus mogelijk moet deze zin weg of aangepast worden. Afhankelijk van timing brief/behandeling notitie **5.1.2.e**

Hoogachtend,

De voorzitter van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden,
namens deze:
de secretaris/directeur,

dr.ir. L.P. van Duijn